

ЦЕРКОВНА СТАРОВИНА

УДК 94 (477)

о. Юрій Мицик

●

З ДОКУМЕНТАЦІЇ МАКСАКІВСЬКОГО СПАСО-ПРЕОБРАЖЕНСЬКОГО МОНАСТИРЯ XVII-XVIII ст. (частина 2)

Ми вже писали у попередній статті (1) про Максаківський Спасо-Преображенський монастир і його документацію, збережену переважно у копійній книзі цього монастиря, своєрідній «книзі-архіві», одній з небагатьох уцілілих українських монастирських книг такого типу XVII-XVIII ст. Ця копійна книга, що була створена у другій половині XVIII ст., збергалась у колекції рукописів О.М.Лазаревського, котра перейшла потім на зберігання в Інститут рукописів (далі – ІР) Національної бібліотеки України ім. В. Вернадського (далі-НБУ) (Ф. VIII, № 255 М/154).

Не будемо переказувати змісту попередньої статті, а подамо нову серію документів (усього 27) з монастирської «книги-архіву», точніше з умовно виділеної нами її другої частини. Це викликано тим, що документи першої частини (гетьманські й полковницькі універсали) були опубліковані переважно за списками з інших рукописів. Тут подаємо документи другої частини: купчі, дарчі, заповіти, створені представниками духовенства, козаками, селянами. Вони являють собою не меншу цінність, ніж попередні з першої частини, бо містять у собі чимало важливих фактів з життя міст і містечок Чернігівщини (Батурин, Борзна, Мена, Ніжин, Салтикова Дівиця, Сосниця) і сіл сучасного Борзнянського (Адамівка, Берестовець, Високе, Носелівка, Ядути) та Менського районів (Баба (Жовтневе), Киселівка, Красностав, Куковичі, Ушня, Феськівка та деякі інші). Є документи, створені з ініціативи жителів Глухова і Синяви (сучасного Кіровоградського району), Савина (сучасного Козелецького району) і с. Заньки Ніжинського району – батьківщини славетної театральної актриси Марії Заньковецької.

Документи копійної книги, де міститься головним чином документація, яка підтверджувала майнові права монастиря і тому зберігалася особливо дбайливо. До речі, сотня оригінальних документів цієї обителі зберігається у Центральному державному історичному архіві України у Києві (фонд 143), частина з них дублюється копійною книгою. Вони, зокрема, засвідчують, що Спасо-Преображенський Максаківський монастир здобував свої маєтності не тільки цілком легально, але й чесно, бо отримував їх від віруючих як пожертви (як подяку за молитви за здоров'я, за спомин душ), купував та вимінював. Це йде врозріз з поширеним у радянській історіографії стереотипним уявленням про монастирі як центри мракобісся, здириництва та наживи. Тут, до речі, слід відзначити упередженість відомого дореволюційного історика О. М. Лазаревського, який окремі факти неправомірного здобуття монастирями підносив як систему, тенденційно підбираючи факти.

Документи, які входять до складу копійної книги Максаківського монастиря, є цінним джерелом з історії землеволодіння XVII-XVIII ст., насамперед монастирського. Але водночас вони дають важливі факти про інші сфери життя, зокрема дозволяють встановити імена й прізвиська сотників та іншої старшини або міської верхівки (городові отамани, війти, бурмистри). Так, саме в цих документах знаходи-

---

© Мицик Юрій Андрійович – доктор історичних наук, професор (м.Київ).

мо імена невідомих сотників і час їх каденції: Карпо П'ятаченко, менський сотник у 1663 р., Іван Васютинський, менський сотник у 1725 р., Василь Іваненко, наказний сосницький сотник у 1717 р. Уже в першому за хронологією документі (заповіт Ганни Талко, яка передавала своє майно Максаківському монастиреві) знаходимо підпис Романа Ракушки, «на той час дозорця скарбу військового в полку Ніжинском», ймовірного автора знаменитого літопису Самовидця. Цей запис підтверджує діяльність Ракушки-Романовського у Ніжинському полку у цій якості. У згадуваному вище архіві (ЦДІАУ) зберігається оригінал цього документа, і тут маємо автентичні підписи Ракушки-Романовського та ін. Документ № 19 є унікальним. Він містить у собі акт 1722 р. продажу млина на Сеймі у Батурині (за борг 1719 і 1720 рр., але з правом викупу) Оленою Чечіль. Остання була жителькою Батурина, удовою, мала як мінімум двох синів, була досить заможною, але поступово бідніла. Все це дозволяє припустити, що ця Олена Чечіль була удовою славнозвісного полковника Дмитра Чечіля, оборонця Батурина від московських загарбників. Їхні сини, що згадуються в документі, це відомі з інших джерел Семен та Андрій Чечілі. Інший варіант, за яким Олена була жінкою одного з останніх, є маловірогідний.

Можна встановити чи уточнити ігуменів Максаківського монастиря і час перебування їх на ігуменстві: Йосиф (-1662-), Йоасаф Йосипович (1663) (можливо, його слід ідентифікувати з вищезгаданим Йосифом), Ієремія Ширкевич (-1668-1676-), Герман Кердановський (-1683-1685-), Каліст Меновський (-1697-), Йосиф Білицький (-1712-1725-). Є й імена чи прізвища представників рядового православного духовенства згаданих міст і сіл Чернігівщини: оо. Михайло Гумяницький (можливо, Гуляницький) (Берестовець), Лука (Лазар) Орлик (Мена, Киселівка), Олексій Орлик (Мена), Стефан Орлик (Баба), Андрій Федорович (Ушня), Григорій Чайковський (Ядути), Костянтин (Прачі). Серед духовних осіб особливе зацікавлення викликає Лаврентій Касперович Похвальський («дівичий и військової поп»), що зайвий раз підтверджує існування інституту військових капеланів у Війську Запорозькому. Дуже важливим є заповіт Луки (Лазаря) Орлика – документ досить рідкісний. Те, що його автор священник (навіть протопоп), який став ченцем, ієромонахом, свідчить сам текст «тестаменту» (заповіту). Тут є переказ відомої євангельської історії про смоківницю (фігове дерево) (Мф., XXI, 18-22) і коротка цитата з поховального співу («земле зинувши...»). Накопичивши протягом життя солідні статки (їхній перелік свідчить про рівень життя середнього духовенства), автор заповіту передає немало їх частину на відбудову церкви у Кисільгородку (Киселівці), яку спалили в часи Руїни (очевидно, під час походу польських військ у 1663-1664 рр.), і на Максаківський монастир. Сюди ж заповідав передати церковні книги (Євангеліє на престольне й учительне, служебники, тріоді, октоїхи, апостол, Псалтир, мінею, тrefолой), хрест, дискос, звідду, лжицю, воздухи, образ Богородиці на полотні, ризи тощо. Решту майна (коні, воли, корови, одяг, посуд, зокрема срібні «розтрухани»-кубки, ложки і т. д.) передає братам-священникам (Стефану і Олексію Орлика), сестрі Марині, слугам та іншим особам. Те, що заповіт він склав як священник Лука, а в документі-дарчій його брата Стефана, яким передавалася частка майна, отриманого ним за заповітом покійного, Максаківському монастирю (№ 4), названий ченцем Киселівського (Максаківського) монастиря, свідчить, що чернечий постриг було здійснено незадовго до смерті (така практика відома ще з часів Київської Русі). Цікавим є документ, який засвідчує своєрідну боротьбу монастиря з пияцтвом (№ 9).

Хоча документи написані діловою мовою XVII-XVIII ст., але в них дуже багато слів з народної української мови, наприклад «гай», «колодязь», «благали», «втручатися», «повинен», «власний» і т. д.

Зазначимо, що ми подали документи в хронологічній послідовності, бо у рукопису цей принцип не вповні витримується. При їхній публікації ми керувалися правилами передачі тексту, розробленими Я. І. Дзирою, і про які вже неодноразово писали, але титула не розкривали, бо вони стосуються загальнозрозумілого: Гд-Господь, Бг-Бог, Хрсті – Христі, а також зберігали написані в тексті літери «оу» – у, «г» – кг, г. Нерозбірливі місця позначали наступним знаком (...)*

Примітки:

1) Мицик Ю. З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2013. – № 1. – С. 14-22.

* * *

№ 1

1655, серпня 15 (5). – Берестовець. – Заповіт Ганни Талко.

«Во имя Отца и Сна и Стаго Дха. Аминь.

Я, Анна Счениевская Евстафиевая Талковая, маючи я от небожчика малжонка своего Евстафия Талка, мні отказанное и на тестаменті поданное писмом, то ест дом из будованем и то при нем ест: огород, гумно и сад, до того ж теж и поле, що ест небожчиковское все в три руки, при которих и сіножати, то я з доброе воли своей без жадного гвалту и примушения, будучи я о[т] Гсда Бга навежоная хоробою тяжкою, а мыслячи собі, як предстати пред нелицемірним суддею, тое все вишменованное офіровала и отдала на вічную памят на манастир максаковский, абы Гсда Бга за дшу мужа моего и мене самой, так теж и за весь род наш у престола Бжого мает прийти до skutku по смерти моей. И то теж варую, в тим тестаменті моим братанич мой Василий Сусниевский, в тим дому моим зимоват и жити, на зіму засіват позволяю и теперешних засівок, що иле ему поживат позволяю. Діелос все при особах: отцу Михайлу, сщеннику на тот час берестовскому и пану атаману Роману Постолю берестовецкому и пану Артему Хацкевичу, обывателю берестовскому, пану Грицку Талку, брату небожчиковскому.

Писан в Берестовцу місця августа пятого року 1655.

Устне прошоний от панни Толковой Михайло Гумяницкий, сщенник берестовский, рукою власною. В подлинном: «Анна Остапиевая талковая рукою власною».

Роман Ракушка, на той час дозорца скарбу войскового в полку Ніжинском, рукою власною.

Я нижей подписе рук людей берестовецких даю тестаменту от паней Евстафиейой на манастир Максаковский печат мою с подписом руки прикладаю Григнорий Кобилецкий, полковник наказный на той час ніжинский».

(НБУ. – IP. – Ф. VIII. – № 255 М./154. – Арк. 95. – Тогочасна копія. – Після датума намальовано два кола, в котрих написано: «місце печати» і між цими колами написано: «місто печати»).

Оригінал зберігається в ЦДІАУК (Ф. 13. – Оп. 1. – № 4).

№ 2

1660, липня 17 (7). – Ніжин. – Купча ніжинського міщанина, могилевця Семена Турути (Турутченка).

«Випис с книг меских ратуша ніжинского права майдебурского.

Року тысяча шестсот шестдесятого мсця июля семого дня.

Перед нами, Александром Цурковским, войтом, Еремием Кониским, бурмистром сегодочним, райцами, лавниками, того ж року на справах меских засідаючими, ставши очевисто оу книг меских нинешних ратуша ніжинского славетний Семен Турутин, мешанин и обывател могилевский, признал явне, устне и доброволне, иж дом власний в месте Ніжине, об межи з едное Сили Романовича, бурмиистра ніжинского, а з другое стороны от самих паль над валом през вулицу ку солодовні мниховой идучую в затилку заулька мимо Бутиху, а против ворот през улицу об межи Василя Гармашенка лежачий, нікому ні в чом не заведенний и не пенний, от Бориса Максимовича, швагра своего, за певную суму набытий и купленний за певним контрактом велебним отцем капитуле всей монастирской киселевскому в певной сумі в золотих полских шестисот пустил и отдал на вічніе и потомние часи, отдаляючи продавца сим доброволним записом нинешним себе самого, жону, потомков своїх и кривних, близких своих и далеких, от того дому на вічніе часи, а самим толко отцем капитуле монастира киселевского вцелил, взял и подал цілое право и моць зуполную тим преречоним дом и всіма будинками, на том пляцу будучими ведлуг волі и уподобаня своего, яко хотечи владіти и шафовати, отдати, продати, даровати ведлуг волного виналізку своего на

потомние часы без жадное наименшее перешкоди, вышей менованного продавци, а то под закладом суми другое золотих полских шестисот на вряд належный и сторону укривджоную, ежели бы продавца тых добр мил яковую наименшую уиму в тих добрах, велебним отцем киселевским чинити, якож очевисто менован оний Семен Турутенко при поданню того дому отцем капитулі киселевской субмітовалсе, преречонных отцев монастира киселевского на кождий час у кожного суду и права от каждого такового, хто бы их о той дом турбовати мил, своїм власным коштом боронити и заступовати и всі тяжари, одтуль походячие на собі поносити, что для тим певнійшее віри, абы и до книг нинешних описано было для потомних часов просили и есть принято и вписано. С которих и сей випис при звиклой меской радецкой печати, а при подписе руки писяра меского присяглого стороні потребующей есть видан.

Писан в ратуші ніжинской року и дня [вишписанного].

На росказане панов бурмистра и радец

Александр Цурковский, войт места е[го] ц[арского] в[еличества] Ніжина, рукою власною.

Иеремій Кониский, бурмистр ніжинский, рукою власною.

Филип Костантинович, писар меский ніжинский, рукою [власною].

(НБУ.-ІР. – Ф. VIII. – №255 М./ 154.– Арк.102 зв. – 103. – Копія XVIII ст. Наприкінці документа копійстом намальовано коло, всередині якого написано «місто печати»).

№ 3

1662, червня 14 (4). – Максаківський монастир. – Дарча синявського сотника Ілляша Аврамовича (Рубана).

«Я, Ілляш Аврамович, сотник синявский, чиню відомо тим моїм писанем, иж маючи я дом мой власний в місті Мяне в ринку, где збоже продают, идучи к церкви Михайла святого по лівой руці на рогу улиці стоячой, малиований, с пляцом, будованем из крамоу даровалем велебному в Бгу гспдину отцу Иоасафу Осиповичу, игумену, и всей братії монастира Максаковского вічними часи, сам з жоною моею и дітми, отходячи за Дніпр, на што им далем тое писане с подписом руки моея.

Писан в мнастиру Максаковском мсця июня 4 дня року 1662.

В подлинном подписано:

Ілляш Аврамович, сотник синявский, рукою власною».

(НБУ. – ІР. – Ф. VIII. – №255 М./ 154.– Арк. 103 зв. – Копія XVIII ст. Наприкінці документа намальоване коло, в якому написано: «місто печати»).

№ 4

1663, травня 15 (5).–Мена.– Купча менського жителя Івана Галича.

«Я, Иван Галич, обывател менский, відомо чиню тим моїм доброволним записом нине и на потомние часа кому бы толко о том відать потреба была всяко людей кондичии, иж я, менований Иван, власний свой пляц, никому ни в чом не пенний в місті Мені будучий, продал, то ест за певную сумму грошей за коп шесть личби литовской, а именно превелебному отцу Иоасафу, игумену монастира киселевского, еже о Хрсте братиею, которій то проданий пляц, кгрунтом лежачий, тудеж подле пляцу тих же речонних отцов превелебных, а так отдати того моего запису вечистое продажи моея оний пляц вишречонний отцом в моць и в посессию на вічніе часа подаю; волно оним превелебним отцом на том пляцу яковимколвек хотя коштом будинки заводить албо в тож продать, а в любви дховной кого и дароват, що в najlepшую свою кондичию привласчаючи, яко з ближних, так и далеких моих покровных, варуючи жадной не чинячи (ити) кривди и перешкоди, що в том для віри и певности ліпшее вишреченному а превелебному отцу игумену еже о Хрсті братиею тое наше писание вечистое продажи моее видалем с притисненням печати и з подписою руки власное пна Карпа Патюченка, сотника на тот час менского будучого, и з подписою моею руки, як теж и з подписою рук людей зацних и верогодных, на тое печатаров устне прошоних.

Ді[я]лось на тот час у Мені року мсця и дня як виш описано суть.

Оустне прошений о подпис Карп Пятаченко, на тот час будучий руки вишеменованного менский сотник, подписал руку свою Ивана Галича Иван Богданенко, Оустне прошений печатар од вишписан-писар на тот час будучий ной персони Ониско Максименко, менский, подписал руку обыватель менский, руку подписал власную Оустне прошений Василей Сахненко, обыватель* менский, руку свою под-писал».

(НБУ. – IP. – № Ф. VIII, № 255 М/154. – Арк. 97 зв. – Копія XVIII ст. Внизу документа намальовано коло, в якому вміщено напис: «Місто печати»).

---

*) Слово «обыватель» закреслено.

№ 5

1665, липня 17 (7). – Заповіт ієромонаха Лазара (Луки) Орлика.

«Во имя Отца и Сна и Стаго Дха единого во Тройци Бга станься ку вічній памяти. Аминь.

Я, многогршний и недостойный иерей Лукьян Орлик, служащий при храмі стог великого чудотворца Николая в Кисілгородку, видячи пред очима предлужоную хоробу, грїх ради от всесилной руки Бжей на мя праведні нанесенную, поки еще яко неплодная не буду посічен смоковница, единым тилко плодом віри и еще ко Бгу надежды утвердівши и за ласку тоей блгодарной от десници Вишняго принявши, в памяти цілости и уміслу зуполном тестамент остатней волі моеї так споражаю.

В руці Твоеї превеликия милосердия, о Бже муй, вручаю грїшную мою дшу, юже милостивно прими крове ради нещадно нас діля изліянном Хста Твоего Аминь. Ты же земле зинувши, прими тіло яко твое.

Оубог(и)й зас дум мешканя моего зо всіми пляцами, так розрубку моего, як и за гроши покуленими, фолварки, поля, синожати, которих ест немало, если отц Стефан не хочет zostавати, рожоний муй, на моем містцу, при храму стого архиерея Николи в Кисілгородку, з садовиною праці моеї насаженою, легую церкві ншей сто архиерея и чудотворца Хва Николи кисілгородского будучи, аби сщеник, которий при той церкві зостане и по нем наступуючим в убогом домку моем, котрогом по звоеваню світелку з сінцами збудовал, мешкане маючи о мні и покровних моих ведлуг реестру як в суботнику пописаных при бескровной офіри Найвишшаго благали да милостив бил дшам ншим. А же церков бжественная в Кисілгородку през неприятелей злуплена зо всего и спалена, теди комору свою, которую по звоеваню коштовне збудовал, иж бы на том пляцу где церков бжественная была поставлена, до которой ест и дерева немало в бору випущеного и в дому, на що еще и куп шістдесят жита в полю зложеного, що и тое церкви бжественной легую. А гди даст Бг, иж ся будет офіри бескровнии Гспдви приносити, теди щом привлащил през житие мое, людей приводячи, як и кошту своего не жалуючи, щом могл задержати, zostавую. Напрод евангелие напрестолное в срібро коштовное оправное, евангелие учителное, кадилница срібрная, крест, килим, дискос, лижка, звїзда, то все срібрное и служебник на деисту в срібро оправний, а другий маленький, ярмолой ж на полдеисту средний, триод постная и цвітная, два охати[хи], друку один острозкого, другий – лвовского; апостол, псалтирь, часовник, минея общая з бгородичними канони на повечерницах, трефолой великий и малий, аппаратов що ест воздушшков, завісов, товален коштовних, едвабниц злотом шитих, чого свідом добре Малаховский и звонок, образы на плутне в рамках, образ Пресвятой Бци под срібром, коштовне оправлен, злоцістий в білом желізі, полмисок цінованих и малих дві мисочки ціновїи и що ест лихтарув мосендзових, дискос и ампулка, мідничка и медница, полмисок древяний малеваний в срібро пенине, корогов ядамашкова, требник великий и крестилница, то все щом през часи жития моего привлащал и могл задержати при храмі стого архиерея, мїет по смерти моеї вцале zostавати, що все гспдну отцу Алексею и отцу Стефану, рожоним моим, под владзу опеку подаю и оним и оних упрошаю, жебы ведлуг Бга и правди и кому

що на тестаменті моем лекую, абы то вцале отдано, а звлаща церкві бжественной; также на Всемилоствого Спаса обители максак[ской]; риз двое гатласових, едни жовтокоронце, а другие анелской масти, и нагробница срібна в карпея луску (робота злоціста коштовна) велебному в Хті гспдну отцу Иоасафу, игумену максак[скому], отцу моему духовному, коберец перский великий и килим также перский, матрац и три подушечки жовтокоронцьи господину отцу Стефану, брату моему рожоному, шесть волув и дві коровы ис теляти, два казани тритрубних зо всім верстатом, горілчаниї посудки и пивниї, катули желізныи, шкатулка с правами розными, пуздерко з фляшами ценовыми, лисура, кунтуш и доломан чорний, два коні гнідих, розтрухан злоцістий, лижок три срібних, душник срібний великий, шапка оксамитная, сободем опощона, млин, поля, засівки и пляци всі. Господину отцу Алексею – кляча таранковатая из лошицею, розтрухан білий срібний, лижок три, кувшин срібний. Маринці, сестрі моеї рожоной, два воли и корова, телица рабая, нива жата, которая и к толоці. Малаховскому – кляч плеснивая, насовен лазорову, пошитий баранками, шапка бобровая, лисами подшита, помірки жита, присівку на Лисовщині за греблею. Кореневскому, як реестр у руках его от мене данный при печатки моеї и подписом руки моеї, жебы отдано било ему то все и не гамовано. Микиті, слугі моему, который дав мні до схованя полдесять копи, теде оному треба, яко то его власное, отдати, так и заслужное из двома синамы его заслугу их нагородити. А строни того довгу Никиті и иншим в заслугі Орисці и Ганні, дівкам, ведлуг слова моего з ними, як Кореневский о том відаєт, абы тое міло отдано быть, на которое то пять ям збожья ест, а остаток того збожа подлуг волі рожоного брата моего, отца Стефана, Тимошеві Сиротці, лошак плиснивий, матрац лазоровий медвідно. Ганні Подлецковні – кляча гнідая, ложник и подушка, що волі писания моего полицивши, про гспдна отца Стефана, рожоного моего, которому и всю полекаю справу мою, абы тое и подлуг волі моеї и прозбы все, абы распорядил, о що и Бга моего прошу, абы так тоей по смерти моеї рачил Бг заховати и вовсе Его волі стой полецивши, самого себе и душу мою грішную в премилостивую Его ласку и щедроти десниці полекаюся. Що все нехай будет честь, слава, поклон Самому Бгу купно со предвічним Его Сном и Животворящим Дхом. Аминь.

Лука Орлик, протопопа на Кисилгородку, рукою власною.

Устне прошоний о подпис руки до того тестаменту отца Луки Орлика, протопопа менского, Алексей Орлик, бывший протопопа, рукою власною.

Устне прошоний о подпис руки до того тестаменту сего отца Луки Орлика, протопопа менского Андрей Феодорович, священник ушерский».

(НБУ. – ІР. – Ф. VIII. – № 255 М./ 154. – Арк. 99–100 зв. – Конія XVIII ст. Перед підписами намальовано коло, в середині якого написано: «місто печатки»).

№ 6

1665, липня 17 (7). – Дарча священника Стефана Орлика.

«Я, Стефан Орлик, священник бабский, чиню відомо тим моїм писаниєм и до відомости доношу ннішним и на потом будучим людем, иж што небощик, славной памяти брат мой рожоний, велебний отц Лазар Орлик, иеромонах и законник монастыря киселевского, бывший перед тим отц Лука, священник кисельгродский, зходячи з сего світа смертию, легговал мні тестаментом остатней воли своеї в року тисеча шестьсот шестдесят втором мсца генваря девятого дня вси свої домовые кгрунта, поля, сіножати, пляци, ставок, выпуск, окоп, колодязь, и иншие, окром одного щекгульного двора из садом, бо то священнику тамошнему кисельгродскому и иншим, по нем наступующим, записал. Теды я, вишреченний Стефан Орлик, священник бабский, вси тие вышгменованние кгрунта, поля, сіножати, пляци, ставок, выпуск, окоп, колодязь в ключу Киселевском кгродском в розних місцах знайдуючиєся, вилучивши и отдаливши всех моих покровних и близких, в остатку и сина своего, велебному отцу Иереміи Ширкевичу, игумену, и всей братії монастыря киселевского вічними часи даю, дарую и тим моим листом записую, на што для ліпшой віри даю им тое мое писаниє з печатю и подписом руки моеє, з печатю, такъже и подписом рук людей

добрих, устне от мене прошоних.

Писан в Мянє мсца июля 7 дня року 1665.

Стефан Орлик, поп бабський.

Устне прошоний о подпис руки от отца Стефана Орлика, приятеля своего, до того листу Андрей Феодорович, сщенник ушанский.

Оустне прошоний о подпис руки от отца Стефана Орлика до того листу Алексей Орлик, бывший протопопа, рукою власною»».

(НБУ. – IP. – Ф. VIII. – №255 М./ 154. – Арк. 96 зв. – Копія XVIII ст. Перед підписами намальовано три кола, всередині яких написано: «місто печати»).

№ 7

1669, січня 7 (1668, грудня 28). – Глухів. – Дарча глухівського жителя Марка Макаревича.

«Я, Марко Макарович, обывател глуховский, чиню відомо тим моим писанем, иж я леговалем из жоною моею Агафією на монастир Максаковский пастовник, которий купилисмо у Чалого зятя, под містом Сосницею стоячий, за отпущение гріхов наших, на што и далисмо тое наше писане з печатю и подписом руки моеє, под которим подписується за просбою моею пан Демян Филипович яко мене самого, не уміючого писат.

Писан в Глухові року 1668 мсця декамврия 28 дня.

Вмісто пана Марка Макаревича я руку подписую Демян Филипович Оуманенко.

В подлинном подписанно».

(НБУ. – IP. – Ф. VIII. – №255 М./ 154. – Арк. 103 зв. – Копія XVIII ст.).

№ 8

1676, березня 14 (4). – Мена. – Дарча менського козака Михайла Пилипенка (Филиповича).

«Я, Михайло Филипович, козак, обывател и городничих менский, чиню відомо тим моім писанием кому бы толко о том відать належало, иж що славной памяти небожчик родич мой, Филип Беззубенко, от мой, леговал на мнстир максаковский футор нш власний, никому ні в чом не пенний и не заведений, в місті Мені з приезду от мнстря максаковского, переїхавши мосток на горці, по лівом боку до Мени едучи, на хуторах стоячий з пляцом, садом и будованем и с клунею до молоченя збожа належачою. Теди и я, син и наслідник его, Михайло Филипович, тот вишменованний футор, стосуючись до волі небіжчика, родича моего, на манастир максаковский даю, дарую и вічними часи тим моим писмом записую, а зречене з него учинивши през сее мое писмо от жени, дітей моих, близких и далних отдаливши, отцу Иеремію Ширкевичу, игумену мнстря максаковского, и братіі его в вічную посессию пущаю, иж волно им в том футору люб самим держать, люб кому дат, дароват или на свой пожиток, який хотя, обернуть, бо я юж згола им вічними часи тот футор пущаю, на що для ліпшой кріпости упросилем людей зацних и віри годних о подпис руки и притиснене печати, нижей на подписах рук, в тим листі виражоних.

Діялося в Мені року 1676 мсця марта дня 4.

Мы, уряд менский, за прозбою за живота славной памети Михайла Пилипенка, городничого менского, жени его, Василь Сахъненко, атаман городовий менский; Стефан Кириянович, войт менский, руки подписали и печати приложили. При том же часи будучих, яко тому свидителях, пн Ониско Максимович, Иван Кабан руки свои подписали.

Я, Михайло Пилипенко, городничих менский, будучи за живота своего, леговалем хутор на монастир максаковский вічними часи».

(НБУ. – IP. – № Ф. VIII, №255 М/154. – Арк. 95 зв. – Копія XVIII ст. Внизу документа перед підписами намальовано два кола, в яких вміщено напис: «місто печати»).

№ 9

1676, липня 17 (7). – Заповіт Кузьми Занченка.

«+»

Во имя Отца и Сна и Стого Дха, Стой Живоначалной и Нерозділимой Тройці. Аминь.

Я, раб Бжий Козма Занченко, обывател футора Занькова, будучи навежоний от Гсда Бга хоробою обложною смертелною, яко то в старих моїх літах подешлих, ближших ку смерти, анежели до живота, еднак зостаючи еще при доброй памяти и в зуполном розуму, а провадячи вік свій без ожененя, не маючи малжонки и потомства, умислилем, аби по смерти моей за худобу мою власную, так отчизну, яко и през мене самого набитую, межи кривних приятелей и повинних моих не било жадного посвару и турбації правной, уживши до себе в Бозе превелебного его млсти отца Иеремія Ширкевича, игумена мнстра максаковского, з людьми добрими и віри годними, нижей при подписе вираженими, тот мой тестамент остатней волі и легкации моей, про них вічними часи так споражаю. Напрод дшу мою поручаю Гсду Бгу, просячи, абы била принята до хвали Его святой, тіло мое грішне яко земля – землі, которое звичаем християнским поменений его млст отец игумен з братиею своею в мнстру Стого Спса максаковском при церкви поховати мают поминати и за дшу мою просити Гсда Бга, за що я их велебности отцу игумену з братиею на мнстр максаковский вічними часи легую, отписую сим тестаментом, ствержаючи пасеку мою власную зо всим, з пщолами, уллями, хатою, мшеником, и шоколвек в ней ся знайдует, в лесе за слободою (*очевидно помилка, мало б бути «слободою» – Ю. М.*). Сидоровкою, никому ни в чом не пенную и не заведеную, до которой жаден з кривних моих, близких и повиноватих, жадной потреби пред жадним правом и судом міти не буду. Дом зас мой отцевский в футорі Занков стоячи, яко близшему сестренцови моему Иоанну Степановичу, жоні и дітям их, и при том дому саду, гаю, и поля отдаляю, пускаючи в посессию помененному сестренцови Стефановичу Иоанну, жоні и дітям их, которым волно буде жить, пожитковат, дать, продать и на свой пожиток обернут. А хто бы того тестаменту противний будучи, волю мою нарушит, пред Судом Бжиім и зо мною розсправитя повинен, а пред судом духовним и свіцким так и кожди право тратит и вини золотих пятьдесят на суд належний заплатити мает. Которий тот тестамент справлений през мене, Козму Занченка, при его млсти гспдну в Бгу превел(ебности) отцу Иеремію Ширкевичу, игумену максаковскому, и на тот час людей будучих на имя Петру Новаку, осадчому, Андрею Сергиченку з села Сидоровки, Иоанну Занчи и Роману Виннику з села Холмов при людех добрих и у каждого суду и права віри годних.

Писан в помененной пасеце мсця июля сегого дня року тысяча шестсот сімдесят четвертого.

От Козми Занченка упрошоний о подпис руки, яко писма не уміючого, иеромонах Мартиниян, намісник, Солодкович, рукою властною.

Оустне прошоний о подпис руки до того тестаменту от Кузьми Занченка, Иеремія Ширкевич, игумен максаковский, з братиею, рукою власною».

(НБУ. – ІР. – Ф. VIII. – №255 М./154. – Арк. 101-101 зв. – Копія XVIII ст. Перед підписами намальовані два кола, всередині яких написано: «місто печати»).

№ 10

1683, червня 18 (8). – Zobov'язання Прокопа Дейнеки щодо його колишньої власності.

«Я, Процик Дейнека, поданий монастира максаковского, відомо чиню сим обличком, кому бы о том відати належало, иж я в року прошлом 1683 пропишем бил свой двор зо всіма полями пашенними, сіножатямы, запустамы и всякими до него належитостямы, в селе Высоком за коп одинадцят Ивану Субиненкови, на тот час шинкару у арендаров будучому, которий дом, двор зо всіма вишменованными належитостямы зоставал в посессії Иванови рок цалий; я, не могши сяоткуп поратовати в викупленю двора моего, просилем в Бгу превелебного его мл. отца Германа Кердановского, игумена максаковского, пана моего, абы тот двор и вся его тяглость

у Ивана Субиненка викупил и его мл. отц игумен на прозбу мою при людях віри годных, которих имена и прозвиска нижей выражени суть, дал одинадцять коп за напої Ивану Субиненку, а копу дванадцятую за прибудоване в том дворі загороди, погребя и за окопане займищ и казал ми его мл. в тот двор войти и мешкат за дворника под. такими кондыциями, же я маю в том дворі спокійне за дворника жити, не упиватися, кгрунту, то ест ліска и гаю и займыщ не пустошити, поль жадних не орати и не заживати без позволения панского, а тые поля мают орани быти на манастир до отданя суму, а ежели бы я міл сим от мене кондициям супротивитися и міл бил упиватися або помененные кгрунта пустошити або под иншое право отдатися, теди мене яко противного сему облику его мл. отц игумен и сукцессорове его повинни будут от двора и его всіх належитостей вічними часи отлучити; и то варую, ежели бим міл тот двор викупити, теди не буду міти моцы продавати и от подданства монастирского отлучати под. утратою двора и всіх кгрунтов его, а для ліпшой певности и відомости даю сей мой облик его мл. отцу игумену и всей капітулі.

Діялося в дворі отца Феодора, священника висоцкого року 1683 мсця июня 8 дня». *(НБУ. – IP. – Ф. VIII. – №255 М./ 154. – Арк. 102. – Копія XVIII ст.)*.

№ 11

1685, листопада 21 (10). – Салтикова Дівиця. – Дарча на Лазницьке озеро жителя Салтикової Дівиці (?).

«Ознаймую сим моім писанем кожному хтобыколвек міл потребовати, иж я за отпушение гріхов моїх озеро мое власное, прозиваемое Лазницкое, против села Ходаловки стоячое, чотири тони в собі міючое, от реки Десни вступом з одного, а з другого конца греблею от Десни ж перепятое, з островом в середині того озера лежачим, з лугом и з сынними покосами и з хатою, в том же острові стоячою, висоце в Бгу превелебному его млсти гспдну отцу Германові Кердановскому, игуменуви монастира Всемилоствитого Спаса максаковскому и братії его млсти в том монастирі тепер и напотом будучой, на пожиток далем, а ораз в диспозицію и волное владіне подалем, которим то озером, прозиваемим Лазницким, лугом и сінними покосами, и всіми яко с я в собі тот остров мает угодиями, од сего часу волен будет его мlost отц игумен максаковский яко своїм власним монастирским влідіти и диспoновати, а я уже оного вічними часи зрікаюся и уступую и жадного приступу міти не хочу, также жона моя и діти мої, так и мні, яко и по животі моем отзиватися и меновати своїми и втручатися в тое вишпoмянуто озеро и во всіх что ест выражено пожитков не міют, а если бы хто сміл и важился в тих пожитках найменшую законникам максаковским кривду або перешкоду чинити, з таким я сам поки Гдь Бг здоровим мене обдаровати рачить, перед належитим правом расправитися готов, а по животі моем перед страшний а справедливий суд Бжий позивати и о кривду оной стояти буду и на тот для ліпшой певности сие мое писание далем с подписом руки моеї, также з подписом рук людей зацних, устне и особисто од мене оупрошoних их млстей, нижей на подписах имена выражoних.

Писано в Дівице Салтиковой року 1685 мсця нoемврия 10.

Лаврентий Касперович Похвалский, дівицкий и войсковой поп».

(НБУ. – IP. – Ф. VIII. – №255 М./ 154. – Арк. 107– 107 зв. – Копія XVIII ст. Наприкінці документа перед підписом Похвальського копійстом намальовано коло, всередині якого написано: «місто печати»).

№ 12

1712, травня 13 (3). – Куковичи. – Купча жителів Кукович братів (?) Бориса та Омеляна Сенченків.

«Року 1712, мсця мая 3 дня.

Мы, Борис Сенченко и Омелко Сенченко, жителі куковицкие, продалисмо озеро отцу игумену монастира максаковского, стоячее за Десною, називаемое Місяць, и тому озеру вишписанному уступ из озера Лоши и вершина впада в Лошу, а продано оно озеро за ціну за повдесяти копи вічними часи, жеб през сей запис не тилко жеб

ми сами важилися в тоє озеро проданное втручатися, але жебы вже и діти наши не могли важитися в тоє озеро проданное втручатися и ни з ближних, ни з дальних кривних наших жебы ништо не важилися втручатися, бо вже то продалисмо вічними часи без ніякого насилия доброволне.

Діялося сие в дому Сенче(н)ков звишменованих, был при сем записі Андрей Семенович, атаман коковицкий, Микита Чичкан, Грицко Коровенко, Андрей Бугаенко, Матвій Удоденко и иных людей зацних и віри годних при сем записі будучих жителів куковицких».

(НБУ. – ІР. – Ф. VIII. – № 255 М./ 154. – Арк. 109 зв. – Копія XVIII ст.)

№ 13

1712, листопада 21 (10).– Купча Михайла Загребельного Косенка, жителя Красноставу.

«Року 1712 мсця ноеврия дня 10.

Я, Михайл Загребелний Косенко, чиню відомо сим моім писмом, иж я доброволне грунта мої належачие без всякого примусу продадем до обители святой максаковской превелебному его милости гспдну отцу Иосифу Біліцкому, игумену звиш помененой обители, гай з двором и сіножать за талярей сто и борошна жита осмачок три, до которих то грунты нішто не может, ані належит интересоватися з кривних моїх так близких, яко и далеких, во вічния роки. Тое діялося в дому честного отца Григория Чайковского, священника ядутинского, при людях віри годних, атамана з прочиими товарищи, именно Федор Набок, того часу будучий Игнат Ващенко, ктитор, Андрій Рижий, Григорий Набок, Давид Романенко и Михайло Пішні, вмісто имен своїх, яко не уміющих писат, руки свої прикладаем.

Будучи я, прислужник доброволной продажи отцу игумену максаковскому и я подписуюся из своїми парохияни:

Я, Михайло Загребелний Косенко, руку мою во первых подписую, яко не уміющий писма, крест напісую.

Григорий Чайковский, презвитер едутинский».

(НБУ. – ІР. – Ф. VIII. – № 255 М./ 154. – Арк. 105 зв. – Копія XVIII ст.)

№ 14

1712, грудня 13 (3).– Борзна.–Купча Михайла Загребельного Косенка, жителя Красноставу.

«Року тысяча сімсот второгонадцят мсця декаврия 3 дня.

На уряді міском борзенском предо мною, Михайлом Забілою, сотником борзенским, Тимофієм Костантиевичом Забілою, атаманом городовим, Денисом Выскваркою, войтом, Корнієм Гавриловичом, бурмистром, поставившиися очевисто Михайло Загребелний, житель краснаставский, явне и доброволне в тие слова признавал, иж міючи двор з гаем, в том же гаю сіножаттю, стоячий в селі Красном ставі над греблею, которий то меновите двор з гаем и з сіножатю, доброволне и без жадного примушення продал до обители святой превелебному в Бгу его млсти гспдну отцу Иосифу Быліцкому, игуменові Всемлстивого Спса мнастира максаковского за певную сумму и готовие гроши, то есть за сто талярей, якую то сумму вишпоменений Михайло Загребелний вцалі до рук своїх отобравши, зрекался уже тих проданных своїх кгрунтов и вичисто даровал сим записом доброволним, ствержаючи и упевняючи, иж его млсти отцу игуменови як ему самому, так и по нем будучою о Хсті братиею волно будет тими преречоними кгрунтами за власною куплею своею владіти и цале в поссессі своей оние міючи, диспонуват и ку найліпшому своему пожитку оборочат, а так его млсти отцу игуменови самому яко и по нем будучими, у вічистое держане и уживане попустивши, подал; а себе юж поменений Михайло Загребелний, яко своїх потомков з своею жоною спложенных, так и с первым мужем през нею ж дітей міючих, и всіх кривных, близких и далеких, вичисто отдаляючи, даровал, абы уже в той проданный двор и гаек из сіножатю в том же гаю зоставуючою, жадного уступу и упоминку ништо з оных міти не важился под утраченем совитой преречонной сумми и

под обовязком накладов правних, хто бы важился близкостю того проданного всего кгрунту доходити и откуповати. Теди мы, уряд, вислухавши того добровольного зезнаня, так продажи, яко и куплі, и презентованя купчой от его, Михайла, его млости отцу игуменові на той кгрунт данной, такъже и на тот час будучих, могоричников, то есть честного отца Григория Чайковского, священника храму святого архистратига Хсва Михайла ядутинского, Федора Набока, атамана того ж села, Игната Ващенко, ктитора того ж храма, Андрія Рижого, Грицька Набока, Давида Романенка и Михайла Писны, знатних товаришов ядутинских, велілисмо до книг наших міських записати и сей випис з книг превелебному в Бгу его млсти отцу церкви максаковской, яко потребуемой стороні при звиклой врядовой печати дати для ліпшого обварованя и потверженя до рук его млсти видати розказалисмо.

Писан в ратуши нашої борзненской року и дня вишписанного.

Звишменованный уряд міський борзненский.

Васил Иванович, писар городовий борзненский».

(НБУ. – IP. – Ф. VIII. – № 255 М./ 154. – Арк. 106– 106 зв. – Копія XVIII ст. Наприкінці документа перед підписами копіюстом намальовано два кола, всередині яких написано: «місто печати»).

№ 15

1715, грудня 20 (9).– Борзна (?).– Дарча жителя Борзни Івана Ярмолевича.

«1715, місяця декабрія 9 дня.

Я, Иван Ярмолевич, жител борзненский, відомо чиню сим моім писанием, иж любо принял был в заміну за двор свой адамовский коморние місця мнастирские, якие нижей сего обширній описани, однак по смерти жони своей небожчиці в року 1707 поліцилем оние місця коморние на мнстир максаковский, на што для ліпшой віри при людех зацних и віри годних, то ест Денису Вискварцу, Гордію Пархомовичу и Василю Ивановичу, писару міському, од уряду борзненского до мене присланих, вручилем всечестному его млсти отцу Пахомию Кузмовичу, наміснику манастира максаковского лист свой з подписом руки своей

Иван Ярмолевич, рукою вл[асною]».

(НБУ. – IP. – Ф. VIII. – № 255 М./ 154. – Арк. 109 зв. – Копія XVIII ст.)

№ 16

1716, грудня 13 (2).– Купча Кирила Батрака, жителя Носелівки.

«Року 1716 декаврія 2 числа.

Я, Кирило Батрак, жител носановский, чиню відомо сим моім добровольним записом, иж продадем пляц з ліском поблизу двора мнастирского ціною за сорок золотих в Бгу превелебному отцу игумену мнастира максаковского самохотне з доброй волі своїй, а ні з якого примусу, на тое даю от себе кредорний запис в вічност, в моей продажи не повинен ніхто втручатис як я сам, так з промежко дітей моїх или кривних моїх. На тое даю сей мой запис в вічност при Федору Мисниченку, атаману висоцкому, Ярмолі Скребку, Нестеру Трохименку, Данилу Сунці, Грицьку Дорошенку и при многих людех; писано року и дня вишписанного. Я вишей писаний Кирило, не уміючий писма, рукою своею крест покладаю таковий + для увірені.

(НБУ. – IP. – Ф. VIII. – № 255 М./ 154. – Арк. 110. – Копія XVIII ст.)

№ 17

1717, лютого 16 (5).– Сосниця.– Купча Йосипа та Анастасії Москаленків, жителів Савина.

«Року тисяча сімсот сімогонадцят мсця февруарія пятого дня.

Перед нами, Василем Иваненком, сотником наказним сосницьким, Афанасием Стрижевским, атаманом городовим, Иваном Савичом, войтом, Никитою Игнатовичом и Федором Мойсієвичом, бурмистрами, в ратушу засілими, ставши персональне пн. Иосиф Москаленко сполне з жоною своею Анастасиею, жители савинские, явно и ясно чинили свою такову добровольную отповідь, мовячи: «п. п. уряд городовий

сосницький, відомо вам чиним, же мінуп (?) мы дворик власний свой волний, свободний и в жадних долгах нікому не записаний и не заведений, стоячий в городі поблизу церкви свто Троецкой на рог улиці напротив двора пна Марка Корніевича, а помеж двора мнастирского максаковского, який двор з обополной нашої обради, без жадного ніоткол насилия и примушена продалисмо и у вічную поссесию отпустили до обытели свтой максаковской висоце в Бгу превелебному его млости гспдну отцу Иосифу Біліцкому, игуменови и всей братії тоей же обители за певную и готовую сумму, поневаж всю сполне власними руками нашими одобралисмо. Теди продаючи тот двор обители свтой у вічную поссесию, ціле оного юж зрікаємся и так самих себе и потомков наших, так и крєвних, близких и далеких, вічними часи отдаєм, не міючи болш в тот нами проданий до обытели свтой двор, ні ми сами и потомки наши, ані теж крєвние, близкие и далекие, жадной мірою от того часу интересовати-ся и одозву міти, овшем волно ест и будет ему, превелебному его млсти гспдну отцу игуменови и всей братії тамошной як власним своим от нас купленим двором вічне и спокійне владіти, держати, продати и даровати и як хотіти (не узнаючи ні от кого турбації) в найліпший пожиток до обытели свтой привернути сим нашим урядовим писаним вічне ствержаем.

Мы прето вишписанні и нижей подпisanні уряд городовий сосницький, выслушаши з обох сторон доброволного их сознания, так куплі и продажи для нашого достовірия и в потомний час памяти сей лист подписом имен наших и печатми урядовими ствердивши, стороні потребующей до рук видати розказалисмо.

З ратуша сосницького року, мсця и дня вишеписанних.

Васил Иваненко, сотник наказний.

Афанасий Стрижевский, атаман городовий.

Иван Савич, войт сосницький, з бурмистрами».

(НБУ.–ІР. – Ф. VIII. – №255 М./ 154. – Арк. 110 зв.– 111. – Копія XVIII ст. Наприкінці документа перед підписами копією намальовано два кола, всереди них написано: «місто печати»).

№ 18

1718, лютого 8 (січня 29).–

«Року тисяча сімсотного осмнадцятого дня місяця януария двадцять девятого дня.

По висоце поважном ясне велможного добродія его млсти пна Иоанна Скоропадского Войск его црского священнійшого величества Запорожских гетмана указу и злеценю пред нами в Бгу превелебному его милостю гспдином отцем Иосифом Билецким, игуменом мнастира максаковского, Иосифом Тарасовичом, знатним товаришем войсковим и на той час от боку ясне велможного пна высланным будучим Иваном Кгрековичом, атаманом городовим борзенским, была инквірована суппліка от козаков красноставских, едутинских и адамовских ясне велможному пну поданная, что законники максаковские, міючи в Красноставі греблю (которую своїм якобы подданством гатят) запретели были тамошним вижей менованным козаком, абы они в той красноставской реці їзув и протчіих водних займищ не імїли всяких пожитков з того ставу на себе не употребляли, однак за рассмотрением нас, инквізитором, таковая состоялася обох сторон згода.

Превелебний в Бгу его млсть отц Иосиф Біліцкий, игумен максаковский, з'ехавши сюда з братією своею, где оуглядівши самую слушност, же козаков красноставских, едутинских и адамовских дїди и отци их, а навет и сами они от килкадесять літ в том красноставском ставу волно імїли и без всякого препятія вживали; доброхотне позволил нижей описанным козаком на том ставу по прежнему строению їзи и прочие водние займища імїти и з них на всякие пожитки употребляти.

А любо законники максаковские у ясне велможного пана виправили били собі оуніверсал таковий дабы нижей помянутих козаков в той реці красноставской в ловлі рыбной не імїти волности, однак тепер по рассмотрению ншем, а барзій за доводом старинных людей, вічистие законники максаковские предреченнии козаком попустили, так у верху греблі, яко и унизу по прежнему їзами владіли, не уведячися

далій до греблі, где знак положен, а оние козаки красноставские за таковую выгоду повинни будут з лісув и гаюв своїх подлут и сили и возможности своей греблю красноставскую совокупне з манастирскими подданими гатити и за зрубь свої перед сим спустошонние от законников вічисте нагороди не упоминатися.

А же в тих красноставцов, именно Ивана Горбоноса, неправедним заводцею, гай заведен был и на потребу мнастирскую спустошен, теды тепер за рассмотрением и доводом слушним, тот зруб горбоносовский вічистими часи Горбоносу привернен и законники того мнстра вічне упоминатися и всякого препятія не будут чинити, яко иних дві гнилозубовских Кривошиями купленных, а по свідителству неправедно на обьтел тамошную максаковскую взятих было тепер законники не упоминатимутся и позволяю им спокойне пожитковати.

А хто бы над сие нижей помененние пункта дерзнул в чомколвек найменшом своею, упартостию преступити и їзи на той красноставской реці реставровати за границу к греблі опроч давних займищ, на такихих покладаем вини до скарбу войскового талярей сто, а до обьтелі максаковской талярей сто, на що для лутшого віроятія на сих записях во лучшую твердость руки свої подписуем.

Діялося в Красном Ставі року и дня вышей писанных
Иосиф Тарасович.

Иван Грекович, атаман городской борзенский».

(НБУ. – IP. – Ф. VIII. – №255 М./ 154. – Арк. 112 зв. – Копія XVIII ст.)

№ 19

1718, квітня 11 (1). – Купча Кирила, жителя Носелівки.

«Року 1718 апріля 1 д.

Я, жител насалювский, Кирило, прозиваемий Курило, з доброй своей воли, без жадного примусу продаем поле оціненого за сто золотих и вусім куп безповзолотих нажитого власного моего между Высоцкими кгрунтами, в вічне владіние до стой обьтелі монастира максаковского, а могл бы хто в потомние часи, в тое поле ради одкупления втручатися, з межи оного поменутого Кирила приятелей, на такового в сей записі покладаем заруку и золотих сто на его млсть пана полковника ніжинского, також и на пана сотника шаповаловского, тоей же заруки пятьдесят золотих покладаем.

Діялося року и дня вышше подписанного за благословением всечестного гспдна отца и игумена тоей же обьтелі святой монастира максаковского его млсти Иосифа Былицкого и на тот час будущего гспдна економа Иони, при сей записі будущего, також и прилюдне

войтові Василеві Постернаку

Петрові Нагорному

Тараску Глущенку

Хомі Иляшенку

Василеві Иляшенку

До такой записі мы, люди подписаннїи, яко простие будучи, мисмо потвержденной печати на сей записі покладаем крст».

(НБУ. – IP. – Ф. VIII. – №255 М./ 154. – Арк. 112 зв. – Копія XVIII ст.)

№ 20

1722, травня 6 (квітня 26). – Купча ігумена Йосифа Биліцького.

«Року тисеча сімсотного двадцят второго апріля во 26 днь.

Извістно твору сим моім писанием всякому, о том відати хотящему, что в селі Берестовці до кгрунту ншого мнастирского там найдуючогоя, прикупили в тих же берестовских жителей кгрунту, ни в чом нікому и мало заведенного, и з доброй их господарей волі міні проданного за певную денежной сумми ціну, во первих откупили огорода част стриевского у Стефана Мартиненка, за которую дадем золотих дванадцят, другим разом купили у Романа Стриевского того ж огорода его часть, за которую дадем пят куп, третим разом в том же місці у Стриевского купили част огорода, на котором и саду вышневого мало стоїт, за которую дадем десять куп, к

тому у берестовецького члвкв Грицкв Негребенкв купилем кгрунт, под пасікою ншою мнастирскою лежачий, зараз за селом, за котрий далем полодинадцяти копи.

Діялося тое при людях на той час в дворі мнастирском передьо мною будучих, при Павлу Армашу, атаману берестовском, при Тимошу Панишку, при Ивану Губычу, войтови берестовецькому, и инших честних людях на той час будучих.

Иеромонах Иосиф Біліцький, игумен мнастира максаковскогo.

Я, Роман Стриевский, яко не оуміючий писати, крст свтій подписую.

Я, Грицко Негребенко, не уміючий писат, крст свтій подписую».

(НБУ. – ІР. – Ф. VIII. – № 255 М./ 154. – Арк. 114 зв. – 115. – Копія XVIII ст.)

№ 21

1724, грудня 2 (листопада 21). – Адамівкв. – Купчв Стефанв Піддубногo, жителв Адамівкв.

«Я, Стефан Поддубний, жител адамовский, чиню відомо сим моім писанием, иж продадем ліс свой власний, нікому ні в чом не пенний, стоячий и лежачий поміж мнастирскогo ліса, превелебному в Бгу его млсти отцу Иосифу Біліцькому, до обители Свто-Преображенскої максаковскої во вічніе часи, ціною за вусім коп и за четверик жита, до которого вышепоманутого ліса не повинни ни жена моя, ни діти, ни теж хтоколвек с крвних моїх, близких и далних, в оний интересоватися; що для лучшої вірности сие мое писание даю при людях зацних и віри годних, на имя ниже описаних.

Діялося в селі Адамовці року 1724 ноемврия 21 при посланому отцу иконому Ионі мнастира максаковскогo и при Костантину, попу праčovскому, при Кирилу Кумпанченку, при войту Яцку Лободі, при Лукьяну и при Савці Клименках и при иних людях честних, жителвх адамовских».

(НБУ. – ІР. – № Ф. VIII, № 255 М/154. – Арк. 116. – Копія XVIII ст.)

№ 22

1725, січня 1 (1724, грудня 21). – Купчв козакв Юхимв Степаненкв, жителв Феськівкв.

«1724 году місця декавря 21.

Я, нижей подписавшийся козак сотні Менскої, жител фесковский, відомо чиню сим моім доброволним писанием о том, иж продадем свою власную нивку, купленую у жителв ж фесковскогo Ничипора Шулки, обытели максаковскої, пну Иосифу Біліцькому з братею, межи полем мнастирским лежачую упругов на чотири ценою коп за три, бо якої моеї продажи не повинен будет ни хто з крвних моїх близких и далеких интересоватимя под виною правною; що для лучшої кріпости в потомніе часи просилем пна сотника свогo менскогo и враду сілскогo фесковскогo подпись рук и о приложеню печати.

Діялос року и дня выш писанных

Иван Васютинский, сотник менский, при печати своїй руку приложил.

К сему писму вмісто Ефимв Степаненкв по прошению его Григорий Шидловский руку приложил.

Васил Черепан, атаман фесковский.

Микита Степаненко, козак сотні Менскої».

(НБУ. – ВР. – Ф. VIII. – № 255 М./ 154. – Арк. 116 – 116 зв. – Копія XVIII ст.

Після підпису І. Васютинського намальовано коло, всередині якого написано «місто печати»).

№ 23

1722, серпня 29 (18). – Батурин. – Купчв Оленв Чечіль, жителькв Батурина.

«Выпис з книг міських батуринских року 1 сімьсот двадцят второго мсця августа 18 дня.

Перед нами, на сей час урядом батуринским, Федором Приймою, атаманом городовим и сотником наказним, Иваном Стефановичем, войтом, при битности Лавріна Лісовенкв, козакв и жителв батуринскогo, при протчїїх людях, пришедши в ратушу батуринскую пані Елена Чечелевая, обивателкв батуринская, ясне, явне и добро-

волне: «При вдовстві своем визичилем первій в року 1719 на нужную потребу мою у превелебного его млсти отца Иосифа Білицкого, игумена и во всей братіі грошей дві тисячі золотих, за которую сумму поступила им в заставу дві колі млиновие на греблі Сеймовой у самом млину моем в Батурині будучие, а потом в году 1720 повторе дві тисячі в той святой обители и превелебного отца игумена визичивши и третье коло в том же млині моем мливное и споряжное попустилам на термін в заставу, а через два и три терміни, не могучи при вдовстві своем в них ку откупити, подаю оние з млином моім за вишписанную чтири тысячную малороссийской личбы сумму во вічное владіние превелебному его млсти отцу игумену максаковскому и всей братіі в святой обители там будучой, якую то сумму всю сполна монетою доброю до рук своїх отибравши, вічними часи не имію до помененного млина и до всіх трох кол и каменей млинових и до всіх приходов розмірових интересоватись и втручатись, леч святая обитель максаковская и его превелебност отц игумен со всею братиею міют вічисте владіти и всі користи и пожитки отбирати, тилко тое докладаю, что постановилисмо с его превелебностю отцем игуменом и со всею братиею уговор, же если бы в которое нібудь время, якийколевк син мой через млост Бжию вспомошися, похотіл виш писанную чотири тысячную сумму грошей отложить, волен будет, а млин з трома колами без всякой пені и турбації до себе принять, на чом прошу урядового от вас от такой моей продажи млина ему, отцу игумену и всей братіі запису». Мы теди, вишше спеціфікованный уряд, чуючи такое продажи млина от пані Чечелевой признате, велілисмо оное в книги міские на ратушу батуринском записати, а з книг слово в слово виписавши и печатю міскою ствердивши с подписом рук писарской и продавцовой потребуючой сторони превелебному его млсти отцу игумену максаковскому и всей братіі видати року и дня вишей писаного.

По повелению Федора Прими, атамана батуринского, Ивана Стефановича, войта, неграмотних, вмісто их приложил руку Иосиф Иванович, писар батуринский.

1724 году місця августа 18 дня сей купчий запис прешедшему мні з служби монаршой з работи канала, презентован и яко доброволне продано, так чисто и не пенно куплено и я оный ствержаю Федор Данилович, сотник батуринский».

(НБУ. – IP. – Ф. VIII. – №255 М./ 154. – Арк. 116 зв. – 117 зв. – Копія XVIII ст. Наприкінці документа перед останнім абзацом копійстом намальовано коло, всередині якого написано: «місто печати»)

№ 24

1725, серпня 10 (липня 30). – Батурин. – Купча на двір Йосипа Омеляновича.

«Року 1725 мсця июля 30 дня.

Перед нами, Федором Даниловичем, сотником, Федором Приймою, атаманом, Иваном Стефановичем, войтом, Кирилом Острозким, бурмистром, батуринскими, ставши пн Иосиф Емельянович, ясне, явне и доброволне обявил, что двор, прозиваемый Шахувский, стоячий оу млинов батуринских помеж Кирила Говрусенка с хатою, який zostавлен ему, пну Иосифу, от Никифора Приходка за сорок золотих, тепер продав оного превелебному отцу Иосифу Білицкому, игумену максаковскому и братіі тоей же обители в вічние часи коп за девят, якие всі денги сполна до рук своїх одобравши, вічисте того двора зрікаюся, а его превелебности отцу игумену з братиею во вічное уживане подаем, волно им як своїм власним владіти, дати, продати, даровати и на якийколевк лучший пожиток свой обернути, на якую продажу свою просил урядового запису. Мы теди, вишше спеціфікованный уряд, чуючи такую пна Иосифа Емельяновича продажу, а превелебного отца игумена максаковского куплю, веліли оную в ратушу батуринском зписати и при звиклой печати с подписом руки продавцовой потребуючой сторони отцу игумену максаковскому видати року и дня вижей писанного.

Вмісто Феодора Даниловича, сотника батуринского, по его повелению сотенний батуринский писар Иосиф Иванов, руку приложил.

Я, Иосиф Емельянович, неграмотный, к сей своей продажи своею рукою крст подписал».

(НБУ. – IP. – Ф. VIII. – №255 М./ 154. – Арк. 117 зв. – Копія XVIII ст.)

№ 25

1726, лютого 1 (січня 21). – Купча Василя Безуглого на продаж гаю і сіножати.

«Году 1726 мсця януария дня 21.

Сталас между мною доброволне купчая Василем Безуглим и синами моїми Гаврилом и Лукьяном, козаки борзенскими, иж продалисмо гай з сіножатию отцу игумену максаковскому Иосифу Білицкому з братиіею за готови гроши 9 рублей во вічніе часи и доброволне сознаю и от всіх моїх потомков не било б жадной турбації и перешкоди в сей моей купли гаю и сіножати увольняю и владіти би ему, превелебному отцу игумену сим купленным кгрунтом от мене як хотят или продать, или заменять, и на болшую прибиль обытели святой какою-небудь обернуть; врочище гаю и сіножати моей между красноставскими грунтами з одной стороны Яцина Кривошия, з другой – Стришненко, кунашевский житель. При сей купли будучий я висланий, Гавриїл Шеверня, яко не уміетний писма во увірене рукою власною крст свтій приложил.

И я, Сава Селезінъ, також руку приложил.

Тажо и мы, Гавриїл и Лукян, сини Безугленкови, которіи продалисмо грунт наш власний никому не заведенний, что для ліпшой віри крст свтій пописалем».

(НБУ. – ІР. – Ф. VIII. – № 255 М./ 154. – Арк. 120 зв. – 121. – Копія XVIII ст.).

№ 26

1730, грудня 27 (16). – с. Високе. – Купча Петра Швеця Глухого.

«1730 года декабря 16.

Я, Петро Швец Глухий, житель висоцкий, подданий мнастира максаковского, при крайній нужді моей, не имію откуду инуду житию моему стяжати промишления и контенту, продаем самоволне своїм произволением власний мой куплений пляц помеж Кондрата Мосураки ціною за таляр висоце в Бгу превелебному его млсти гспдину отцу игумену Гедеону Маркоцкому, игумену мнстра максаковского, нікому не пенний, во вічніе часи, до которого ни діти мої, ни жаден с крвних моїх жадного не иміл бы претексту, но владіт би ему, отцу игумену, яко своїм власним, что извістнійшаго ради віроятя за подписом руки моей власной при той куплі бивших людех сие ему дадем свідителство.

В року мсця и дня вишписанных.

Діялос в Високом.

Пето Швец крстом руку подписал.

Свідител тому писанию Кондрат, презвитер висоцкий, руку подписал.

Федор Мачача крст свтій приложил.

Василь Куропятник рукою крст написал.

Гараско Глущенко, подданий, крст написал».

(НБУ. – ІР. – Ф. VIII. – № 255 М./ 154. – Арк. 120-120 зв. – Копія XVIII ст.).

№ 27

1731, березня 26 (15). – Високе (?). – Купча Петра Нагорного, житель Високого.

«Тисяча сімсот тридцят первого року місця марта 15 дня.

Я, Петро Нагорний, житель села Високого, подданий мнстра максаковского, чиню извістно всім обще, что продаем власную свою ниву на сім день поміж мнастирского грунту ценою за полосми копи в Бгу превелебнійшому отцу игумену мнстра максаковского з братиіею тамошнею во вічніе часи, до которой жаден би з моїх синов, яко з інших моїх сродников, жадного не міл претексту, но владіти б ему, отцу игумену, безпрепятственно яко своїм власним; що лучшего ради віроятя и протчіім в відомост крстом своїм власную мою руку подписую.

Петро Нагорний, руку подписал».

(НБУ. – ІР. – № Ф. VIII, № 255 М./ 154. – Арк. 120. – Копія XVIII ст.).